

ritur, vt alius, qui in disquirendis corporibus, vi medicata instructis, vnice versatur, tale officium in se suscipiat, quidue cognouerit, medico communicet. Quocirca medicus plura corpora, in quorum exploratione dies, menses immo annos saepe impendit pharmacopoeus, intra paucas, vt ita dicam, horas quoad naturam, particularum indolem et motum earum plenarie comperta habebit atque ita aptus euadet, vt in detectas morborum causas nouis idoneisque instrumentis adornatus agere easque, his nondum detectis antea vix mouendas, optime saepeque facillimo negotio debellare et ex corpore eliminare possit.

C A P V T IV.

LABORES PHARMACO-
POEI.

§. 29.

Licet pharmacia chemiae applicatae pars sit, ideoque labores pharmaceutici iidem esse videantur, qui in chemia in vsu sunt; complures tamen obueniunt, qui, cum respectu corporis humani et inprimis aegroti specialio-rem considerationem postulent, in chemia vel non attenduntur, vel breuissimis tantum minusque sufficienter tanguntur. Hinc de iis pauca hic addere, operae pretium est. Redeunt autem isti labores ad tria inprimis momenta, quorum primum ad remedia simplicia, alterum ad remedia phar-
ceu-

ceutica seu sic dicta producta, et tertium ad remedia, secundum medicorum praescriptionem statim componenda, pertinet; qua quippe in re omnis occupatio omnisque laborum pharmaceuticorum consistit congeries.

§. 30.

Labores, qui respectu corporum simplicium pharmacopoeo obseruandi sunt, et de quibus pauca §. 12. praelibauimus, in adornandis hisce remediis iisdemque rite colligendis et seligendis pariterque depurandis et asseruandis consistunt. Solicitudinem autem remediorum simplicium selectum, ita, ut optima semper prostant, aegrotantium salus requirit; cumque corpora simplicia saepe partibus impuris, externe adhaerentibus, conspurcata sint, depuratio ante omnia locum habet, ita tamen, ut in depurandis istis corporibus neque nimius sit pharmacopoeus neque cum impuritatibus salutes corporum vires simul auferat. Depurationem tamen valde necessariam esse, exinde patet, quod substantiae peregrinae adhaerentes non raro ipsae actiuae sint, vel, si etiam viribus destituantur, in impedienda tamen remediorum simplicium efficacia multum valeant. Quod tandem ad asseruationem simplicium attinet, ad eorum naturam pharmacopoeo statim respiciendum est. Primo igitur disquirendum, ex quonam naturae regno hoc vel illud remedium simplex depromptum sit, quaenam eiusdem habeatur indoles, quas ab atmosphaera patitur mutationes, num siccitatem aut humiditatem, calorem aut frigus aliasque eius-

eiusmodi affectiones perferat, num discindi, contundi aut integrum asseruari debeat etc., quae cuncta certe nihili aestimanda non sunt, sed solícite obseruanda, cum, his saepe neglectis, optimae quorumcunque remediorum vires pereant vel adeo in peius non raro mutantur.

§. 31.

In instituenda remediorum pharmaceuticorum praeparatione, quae secundum laborum pharmaceuticorum ordinem constituit, sequentia attendenda veniunt. Primo simplicia optimae indolis eligenda, deinde vasa pura, nec vllis particulis peregrinis inquinata, adhibenda, porro simplicia cum aliis simplicibus secundum mixtionis indolem combinanda cumque iisdem operationes rite nec festinanter instituendae, tum productorum vires gustu et olfactu et experimentis examinandae, tandem ea in vasis conuenientibus asseruanda sunt, ita tamen, vt in iisdem minime ad annos, ne quidem ad menses, asseruentur, sed saepe per annum praeparentur, quo genuina semper et efficacia habeantur remedia. Cum autem plerasque operationes pharmaceuticas solutio vel antecedit vel comitetur, vel etiam vnice constituat, atque ad hanc perficiendam conuenientia instrumenta requirantur, inque his plurimum omnino positum sit, necesse est, vt appropriata semper eligantur instrumenta, quae, si physice agant, menstrua hic audiunt. De diuersa autem horum menstruorum natura deque varia eorundem applicatione parte
 tertia

tertia plura dicturi modumque, ea rite applicandi, exposituri sumus.

§. 32.

Tertius demum laborum ordo, qui in remediis simplicibus aequae ac pharmaceuticis, secundum medicorum praescriptiones, statim componendis consistit, id imprimis requirit, ut pharmacopoeus formulas, a medico rationali praescriptas, sollicitè perlustret et ad componenda remedia ea, quae praescripta sunt, eligat nec alterum alteri, si forte deficiat, substituatur. Praeterea, si unquam, hic certe respectu munditiei, vasorum, in quibus remedia componuntur, curam habeat, nec eam unquam negligat, cum alias remedia aere, pro nihilo habita, insigniter per saepe mutantur et aegroti damnum inde afferatur.

§. 33.

Cum etiam de novis remediis inveniendis pharmacopoeo rite instructo et erudito, paucis, vere rationali, cogitandum §. 27. sit, experimenta instituantur necesse est. Notamus tamen, minime a pharmacopoeo requiri, ut producta noviter inventa aegrotantibus ipse exhibeat, siquidem de disquirendis et cognoscendis morborum causis, hisque remouendis, quod unice medici §. 14. est, sollicitus esse non potest. Si itaque de instituentis experimentis ipsi res est, id imprimis hic cupimus, ut productorum naturam, vim atque actionem in corpora, quae cum fluidis et solidis corporis humani partibus, in naturali statu constitutis aequae ac morbosae redditis, analogiam aliquam ha-

habent, experiatur. Itaque producta, nouiter inuenta cum ouorum albumine, sanguine, eiusdem fero, bile et lacte commisceat, tuncque ad mutationes sollicitè attendat et effectus accurate notet. Cum autem dictorum humorum naturalis mixtio in corpore mutetur et morbosa euadat, necessarium etiam est, vt pharmacopoeus ipsos istos humores, experimentis destinatos, varie mutet, mutatosque demum corrigat. E. g. ouorum albumini aut sanguinis fero, igne paululum coagulatis, producta sua admisceat et attendat, num pristinum statum recuperent; vel lac, acido coagulatum cum hoc illoue producto commisceat inque pristinum statum reducere allaboret etc. Verum in hisce solis acquiescendum non est, sed multo plura corpora naturalia, quae cum materiis morbificis convenientiam alunt, eligenda cumque iisdem experimenta instituenda sunt. Vt itaque hac in re ordine quodam procedat, ad humorum solidorumue statum mutatum, §. 34. ad 38. usque et §. 40. et 41. breuibus (m) explicatum, ei attendendum esse, arbitramur.

§. 34.

m) Licet haec explicatio de morbofo humorum statu, §. 34. ad 38. vsque descripto, maximam partem pathologica sit, neque huc spectare videatur, vere tamen vtilem atque aptam satis censebis, si perpenderit, remediorum vires certo definiti non posse, nisi materiarum morbificarum mixtio et indoles cum mixtione et indole remediorum antea comparatae fuerint. Hinc morbosa humorum mixtio in genere tantum hic consideranda est, quo remediorum demum effectus, ex indole mixtionis declarandi, eo melius determinari possint.

C

§. 34.

Humores corporis humani vel nimia tenuitate vel nimia spiffitudine laborare, medici docent. Vt tenuitas nimia tollatur, medici est, talia propinare, quae gelatinosam substantiam fouent, quippe qua optimè tenuitas corrigi potest; cumque ea in corpore debili, solidis debilioribus instructo, nihil praesent, necesse etiam est, vt ea suadeat medicus, quae solida firment et eo disponant, vt gelatinosa substantia cum humoribus misceatur sicque tenuitas corrigatur. Id autem nutrientibus et solo diaetae regimine optime impetrari posse et vix quidquam ex officinis pharmaceuticis huc pertinere, experientia docet. Itaque experimenta locum hoc in casu vix vllum habebunt. Verum cum humores respectu densitatis naturalis et spiffitudinis insigniter aegrotent, et innumeri inde morbi, facie et natura diuersi, dependeant, varia quoque instrumenta necessaria sunt, quibus spiffitudo illa tolli corrigique possit. Inter haec, instrumenta nimirum, multa quidem cognita iam sunt, quae in tollendis nonnullis spiffitudinis speciebus multum omnino valent et per experientiam confirmata habentur; multa tamen ad permultas spiffitudinis species tollendas adhuc desiderari et omnino deficere, pariter constat. Hinc in hoc opere multum se exercere et innumera experimenta insituere tenetur pharmacopoeus. Tandem ad acrimonias attendendum est, quae vel cum humoribus tenuibus vel spiffis coniunctae sunt, ad quas tollendas seu corrigendas varia pariter

riter

riter instrumenta, haecque per experimenta detegenda, necessaria sunt.

§. 35.

Spiffitudo humorum morbosa, si attente consideretur, in genere triplicis inprimis indolis esse solet. Vel enim humores ita mutantur, vt partes aquosae subito separentur, et arctum statim terrearum cum oleosis producatum connubium, ita tamen, vt aliae oleosae simul separatae, in motum ductae magisque euolutae stimulum solidis inferant, humorum motum hinc augeant et aquosas particulas dissipent: quo facto insignis humorum tenacitas inducitur, quae viscerum inflammatoriū notionem sistit. Vel humores sensim paulatimque aquosas particulas amittunt, tuncque terreae cum oleosis magis coniunguntur, vel etiam nouae terreae ob aquosarum defectum accumuluntur, simulque connubium istud ineunt et insignem tunc tenacitatem absque villo tamen excitato humorum motu producant. Tale autem viscidum atrabilarium vocandum est. Vel demum partes oleosae inprimis secedunt et terreae cum aquosis abundant, ita tamen, vt interdum terreae emineant, interdum aquosae has superent; quocirca tale viscidum producit, quod pituitosum dici meretur.

§. 36.

Verum haecce viscerum tantum genera esse, quilibet perspiciet, species tamen innumeras hinc componi posse, facile coniciendum est, in primis si ad immixtas acrimonias simul attendere velimus.

C 2

Ita

Ita in alia viscerum inflammatorii specie insignis aquosarum particularum defectus obseruatur, tuncque tale coagulum producitur, quod magnam similitudinem cum corio aut coriaceis substantiis habere videtur. In alia specie cum viscido hoc coriaceo acre quoddam oleosum principium immixtum esse solet, hocque lardo corrupto, aut corio suillo, fumo indurato, simile est; in alia demum viscidum inflammatorium non adeo tenax sed rarum magis neque adeo cohaerens est, infimulque acre quoddam oleosum fouet, quod cum amurca affinitatem alit. Immo si frequentius hac in re colligantur obseruationes, alias quoque huius viscerum species repertum iri, certo nobis persuademus.

§. 37.

In viscido atrabilario oleosae particulae abundantes talem humorum visciditatem producere valent, quae cerae consistentiae haud absimilis est, vel terreae si abundant, viscidum producitur, quod cum tenacitate cornea multum commune habet. Praeterea et cum priori et cum posteriori alcalescens quaedam substantia commixta iam esse potest, vel, si in motum tale viscidum ducitur, substantiam quandam, alcalescenti similem, tunc demum produci, putandum est. Immixtum autem acidum hic reperiri vix videtur, licet idem tali viscido interdum adhaerere non negandum sit. Ast alias substantias salinas, indolis ammoniacalis et oleoso-salinae, immixtas hic esse posse, attenda morborum consideratio ostendit.

§. 38.

§. 38.

Eadem ratione se habet viscidum pituitosum, in quo particularum oleosarum inopia deprehenditur, licet has ipsas prorsus abesse, concedendum non sit. Eas tamen parciore in copia dicto viscido inesse et terreas vel aqueas abundare, certum est. Ita terreae interdum abundant, tuncque tenax pituita producitur et talis quidem, quae cum visco querno aut radice symphyti aliquam conuenientiam habet. In alia specie plures aqueae deprehenduntur, insimulque paulo plures quam in prima specie immixtae reperiuntur partes oleosae, respectu terrearum tamen et aquearum in multo minori copia semper deprehendendae, tuncque pituita albumini ouorum similis esse solet. In alia rursus acidum quoddam cum viscido tenaci coniunctum est, et talis pituita cum pane atro Westphalorum, cum pisces, lenticulis, pulmentis acidis etc. conuenientiam alit. Immo datur quoque huius viscidi species, ubi corrupta vnguifera materies admixta esse videtur, tuncque pituita quasi producitur, quae corrupto caseo similis est. At vero, plures aliae omnino dantur species, non nisi per experientiam crebriorem definiendae; quid? quod nouas adeo viscidi pituitosi species in corpore humano in dies quasi generari, probabile est, siquidem victus genera quotidie fere mutantur et noua quasi perpetuo, in perniciem tamen corporis excogitata, ingeruntur.

§. 39.

Quodsi igitur talis materies viscida in corpore destruenda est, et remedia ei opponenda sunt, necesse omnino est, vt talia in officinis prostant, quae eiusmodi materiem soluunt et destruunt. Cum autem resoluentium, per experientiam stabilitorum, numerus, certe non exiguus, hic tamen minime sufficiat, eaque ob mixtionem diuersam in resoluendis quibusdam materiis viscidis parum saepe vel nihil praestent, maxime necessarium est, vt remedia excogitentur, quorum quoduis in hanc vel illam materiae morbificae speciem efficaciam singularem exercent eamque vere destruat. Vt itaque talia remedia, quorum natura, vis atque efficacia in corpora per experimenta detecta fuit, in manus medici veniant, tuncque eo certius corpori aegrotanti propinari et per experientiam medicam nunc confirmari possint, requiritur, vt secundum hanc normam, a nobis §. 36. 37. 38. expositam, a pharmacopoeo cum excogitatis remediis et corporibus, cum viscido inflammatorio, atrabilario et pituitoso conuenientibus, accurate et sedulo instituantur experimenta.

§. 40.

Attamen haec, experimenta nimirum, non solum ob resoluentia, sed ob alia, alia virtute donata, suscipienda sunt. Ita multa adhuc latent corpora, quae certe singulari vi roborante aut adstringente ditata sunt. In aliis virtus haeret, hanc vel illam acrimoniam inuertendi, in aliis certe alia. Cum autem de his experimentis nondum liquide iudican-

can-

candum fit, num productum, pro remedio habitum, vi forte deleteria instructum fit, necesse etiam est, vt excogitata remedia animalibus propinentur, cum tantum in finem, vt comperiat pharmacopoeus, vtrum pro noxio istud censendum sit nec ne.

§. 41.

Cum demum remedia corpori humano vivo applicanda sint, idque aliquid in se foueat, quod sensibile et irritabile est, atque remedia sensibilitatem et irritabilitatem vel augeant vel imminuant vel nihil ad hanc rem faciant, alia iterum experimenta instituenda sunt. Ad declarandam vero hancce rem multum valet gustus et olfactus et imprimis experimenta, cum viuis animalibus capta. Quocirca id quoque, quod per crebrius instituta experimenta compertum habetur, sedulo annotandum et vltiori experientiae medicae, commendandum est.

